

הציביליזציה האמריקנית

לא מכבר, כאשר מת ג'ון דיואי, נפרדה העיתונות בארה"ב מאחד ההוגים המובהקים ביותר של הציביליזציה האמריקנית. ואכן כזה היה. התיאוריות שלו (בינוניות מנקודת מבט מחקרית טהורה), יחד עם הדבר המכונה "התנהגותנות" (פִּיֶהֶבְיוֹרִיזְם), מבטאות היטב את תפיסות האדם והחיים עליהן מתבססת האמריקניות וה"דמוקרטיה" שלה.

ולהלן תמצית התאוריה: כל אחד יכול להיות כל שירצה, בהתאם לתבונתו, להשכלתו, וליכולותיו הטכניות. ובאותה מידה אם לאדם מסוים, באשר הוא, יש הכשרה מוגדרת, נאמר כפוליטיקאי, כאמן, כמדען וכולי, אין הדבר נובע מטבעו שלו, ולכן אינו מעיד על הבדל ממשי כלשהו בין בני האדם. על פי תיאוריה זו כל אחד יכול להיות כל דבר, לו רק ירצה וידע "לאמן" את עצמו.

ברור שזו הנחת היסוד מאחורי המושג "אדם שבנה את עצמו במו ידיו". כלומר אדם מלא שאפתנות בתוך חברה נטולת מסורת, השולח את ידו בכל תחום ידע של הקיום האנושי, ומאשש בכך את הדוגמה השוויונית של הדמוקרטיה הטהורה. ואכן, גם אם רעיונות אחדים נכונים, לא ניתן יותר לדבר על הבדלים טבעיים ממשים בין אנשים, ואפילו לא על הבדלים בזכויות או בכבוד. לכאורה יכול כל אחד לטעון שיש בו כל דבר שיש גם באחר, המושגים "נעלה" או "נחות" מאבדים כל משמעות ממשית, כל הבעת ריחוק או כבוד נראית בלתי מוצדקת, כל הדרכים פתוחות לכולם, זוהי ממלכת ה"חירות" האמיתית. אין ספק שזהו מקורה של אותה גישה חצופה, יהירה, ומזלזלת אשר מרשה לעצמו כל אמריקני, בכל מקום בו ימצא.

פרט לכך ברור באותה מידה שהאמריקניות עומדת בסתירה לחשיבה המכניסטית ולכל הבנה טבעית של החיים ושל הערכים, בדיוק כמו הקומוניזם. מפני שכל מה שאפשר להניח על יסודות של לא-כלום לא יוכל לעולם להיות אלא משהו "מודבק", נטול שורשים עמוקים. אלו מסיכות,

לא פנים. ובה בעת, כמו על פי פקודה, אנו מוצאים בכמה מהתיאוריות של האמריקניות הדמוקרטית חוסר סובלנות כלפי כל דבר שיש בו אישיות או רעיונות על אישיות, בדיוק כמו בבולשביזם.

כך ניתן להבין במידה מסוימת את "הפתיחות המחשבתית" אשר יש הזקפים לזכות האמריקניות. היא שקולה להיעדר הגיבוש הפנימי שלהם. זהו גם הערך שניתן לייחס ל"אינדיבידואליזם" שלהם, שכן כפי שנאמר במאמר הקודם, למרות הבלבול המתמשך בין שני המונחים, האינדיבידואל, הפרט, הוא ישות שונה מאד מהאישיות. הראשון שייך לעולם נטול הצורה של הכמויות, והשנייה לזה של האיכות וההיררכיה. ובהתאם לכך ניתן לומר שהאמריקנים מהווים הפרכה חיה לאקסיומה הדקארטית: "אני חושב, משמע אני קיים", שכן אינם חושבים, אם כי הם קיימים. נוכל לומר שהנפש האמריקנית ילדותית ופרימיטיבית, אולי אפילו פחות מגובשת מהנפש הסלאבית, ולכן אפשר לעצב אותה בכל צורה שגורה.

לכן יש קשר הדוק בין הדברים שזכרו כאן לתאוריות של דיואי, או הבהביוריזם, והוא רעיון הכוח הבלתי מוגבל של ההכשרה. הטיעון כנגד "אני יכול להיות כל שארצה" וכנגד החינוך לשוויון הוא הנסיגה האיכותית, האדם מאבד את הגיבוש הפנימי שלו. וכי ניתן לצפות למשהו אחר מחברה המבוססת על מהגרים, לעתים קרובות פליטים מכל סוג וגזע, שכמעט תמיד התכחשו לעברם, לכודים רק באשליה האבולוציונית של ה"עתיד" ובגבולותיה של חברה חומרנית לחלוטין?

בחברה מהסוג הנעלה, כמו החברה ההודו-ארית למשל, יצור חסר צורה משל עצמו, חסר "קסטה" (במובן המקורי של המלה), אף לא של משרת ממעמד ה"שודרה" המכובד בדרכו, יצור כזה נחשב למנודה. בהתאם לדברים שנאמרו כאן ול"אידיאלים" שהם כה גאים בהם ורוצים להנחילם לעולם כולו, ניתן לומר שהאמריקניות היא ציביליזציה של מנודים. לכשעצמו אין לכך משמעות. יש מקום על פני האדמה גם למנודים. אבל אותם יצורים חסרי צורה חייבים להיות חלק מהמון הכפוף לשליטים, במקום בו יגדירו עבורם את צורתם ואת חוקיהם הפנימיים. אבל המנודים המודרניים נוטים לשלוט דווקא, לכבוש את העולם, בין אם בנידוי מבחירה (אמריקה) או בנידוי של התרבות (רוסיה).

(אסו די ספאדה, אוגוסט 1952)

אמריקה: על המושג המפוקפק "אומה צעירה"

בהתאם לסברה נפוצה מאוד המושרשת עד היום בחוגים מסוימים, אמריקה – ובכך הכוונה בעיקר ל"ארה"ב – היא "אומה צעירה", וככזאת עתידה עוד לפניה. לכן כאשר אומה זו מפגינה סטיות יש להתייחס אליהן כאל "משוגות ילדות" או "משבר התבגרות", והן אינן צריכות להשפיע על הערכת האפשרויות האמיתיות הגלומות באמריקה. זרמים תאורטיים מסוימים הגיעו לסברה, המשיחית כמעט, שמצפון-אמריקה יפרוץ מה שמכונה תת-הגזע החמישי¹ הגדול, העתיד לחדש את פני העולם.

לא קשה להבחין שלמיתוס ה"קידמה" חלק בסברה הזו. על פי טענת הדוגמה, המאוחר עולה תמיד על המוקדם. אמריקה, בתפקידה כציביליזציה האחרונה, מוצגת תמיד כראשונה במעלה. כל מי שמבלבל בין ציביליזציה אמיתית לבין הצורות המכאניות והטכניות הנובעות מהקמת ציביליזציה חומרית לחלוטין, מאשר באטימותו את האבסורדיות של הרעיון, בדיוק בגלל ההתפתחות המיוחדת של כמה צורות באמריקה. כבר במלחמת העולם הקודמת, בראשותו של ווילסון², נוכחו כולם בהשפעות המזיקות של טיפשותה החצופה של ארה"ב, אשר הוצגה כציביליזציה למופת. ציביליזציה שאין זו רק זכותה, אלא גם חובתה, להתערב ולשפוט על פי מידתה שלה את ענייניהם של עמים ביבשות אחרות. והשיא מצוי בסברה, אותה דעה קדומה שנזכרה כבר, אשר גם לא-אמריקנים רבים מחזיקים בה באותה מידה של שכנוע, והיא שהאומה האמריקנית כאומה "צעירה" ו-"מתפתחת" למופת, השתחררה כבר מכל התנגדות לידע ולקידמה וממגבלות הדעות הקדומות המסורתיות.

אבל הדברים שונים בתכלית, והדברים נראים אחרת לגמרי כאשר מבינים את המשמעות האמיתית של ההיסטוריה. אין שום דבר "אבולוציוני" במבנה ההיסטוריה, אלא מעגליות. כלומר אין כל אמת בטענה שהשלבים

---

¹ המינוח נלקח מתורות דרוויניסטיות, גזעניות במהותן, אשר מיפו את האנושות על פי גזעי-שורש ותתי-גזעים. (הערת המתרגמת)

² תומס וודרו ווילסון (1924-1956) היה הנשיא ה-28 של ארה"ב בין השנים 1913-1921.

המאוחרים של ציביליזציות הם "מפותחים" ביותר לכשעצמם. לעומת זאת ציביליזציות של המחר עלולות במקרים מסוימים להפגין תופעות של זקנה ושקיעה.

במקרה זה ניתן לאמת כלל מדויק: קיימת התאמה בין מאפייני השלבים המרחיקים והבוטים ביותר והפרימיטיביים ביותר באותו מעגל. וזו בדיוק הנקודה המשמעותית כאן.

בעצם אנו נוטים לראות את אמריקה לא כנקודת מוצא אלא כיעד: בתור הצורה הסופית המשוערת של דמדומי הציביליזציה האירופאית המודרנית, השחוקה ובלויה. כפי שאמר רנה גנו³, ניתן לקרוא לה "המערב הרחוק" (על משקל "המזרח הרחוק") בביטוי המבטא במדויק את מורת הרוח האיומה וההקצנה עד אבסורד כמעט של ההיבטים הפחות תקינים, השליליים, וכבר עתה סניליים של הציביליזציה המערבית. אלו היבטים אשר מופיעים בצורה קלושה ביותר באירופה (במיוחד באירופה האנגלוסקסית) אך מופגנים בחריפות באמריקה. ניתן לזהות בכירור את תסמיני ההתפוררות והנסיגה התרבותית והאנושית.

הציביליזציה הצפון אמריקנית ואופן המחשבה שלה מציגים למעשה פישוט, שניתן להסבירו בקצרה כנסיגה: תוך כדי השלטת כאוס בכל עניין נעלה ובכל רגישות נעלה, מוגבלים האופקים לרמתם של המתוחכמים פחות והפרימיטיביים יותר. התוצאה הבלתי נמנעת היא חומרנות, בנאליות ושטחיות שכלית עד הכחדה. כיום כבר באירופה המסורתית מידרדרים החיים, ברמת האורגניזם, למכניזם ממשי. זהו "פישוט" טבעי, משוחרר מבעיות ומתסביכים. שכן תוצאה נוספת של ההידרדרות הממשית היא הקולקטיביות הספונטנית, הוויתור על תחושת האני (אשר באמריקה מבלבלים אותה עם המישור הפיזי או עם פעילות חומרית): הקונפורמיזם.

זוהי "פרימיטיביות" או "ילדותיות" של ממש. לכן יש צורך לדבר על נפש הציביליזציה האמריקנית. זוהי פרימיטיביות אשר רק אדם שטחי יוכל

René Guénon³

לטעות בה ולחשוב שהיא תופעת "נעורים", במקום להסבירה על סמך כללי ההתאמה הידועים בין השלבים המוקדמים והפרימיטיביים לבין שלבי השקיעה של אותו מעגל. יהיה קל לספק נימוקים רבים התומכים בפרשנות זו.

(קוריירה פדאנו, 28 במרץ 1942)

מוסר אמריקני

נפתח בכך שלבחורות אמריקאיות (אפשר להגיד גם אנגלוסקסיות) יש בהכללה שתי תכונות המאפיינות אותן: עכבות וחומרנות. ידוע היטב שה"סקס-אפיל" המהולל של הבחורות האמריקאיות מבוסס על דמויות מסרטים ומעיתונים מאוירים או נערות פיין-אפ, ורוב רובו בלוף וגינונים חיצוניים. בהזדמנות אחרת הזכרנו כבר מחקר רפואי-פסיכולוגי שמקורו בארצות הברית ותוצאותיו הראו ששבעים וחמישה אחוזים מהבחורות האמריקאיות "קהות מינית". המחקר שפך אור על תופעה של העברה "חולנית" של הליבידו מהצורה הנורמלית שמהותה סיפוק היצר, לצורה ה"נרקסיסטית" שמהותה חשפנות קרירה, ראוותנות, סגידה לגופני וחוסר תפקוד של הגוף עצמו.

הבחורות האמריקאיות משוחררות ו"זורמות" במה שנוגע ליחסים לא מחייבים: יתרה מכך, הן מתייחסות בשוויון נפש ענייני למה שהן יכולות להשיג לעצמן. אחרי שבחורה נלקחה לקולנוע או לרקוד היא תיתן שינשקן אותה, שכן שבאמריקה זה כמעט נחשב לנימוסים טובים – ויש אפילו ביטוי מיוחד לסיום שגרתי כזה של ערב: "נשיקת לילה טוב", אבל אין במעשה כל מחויבות. אך מי שירצה לעשות משהו קצת יותר רציני יתקל במחסומים נוקשים. אלו נזקפים לחובת "הקהות המינית" לעיל (אשר ההשקפות הפורטיטניות על המיניות אחראיות לחלק משמעותי ממנה), או לנתון שהוזכר, כלומר החומרנות של הבחורות האמריקאיות. הנישואים עבורן הם מכשיר רב עצמה, עוד יותר מאשר עבור ה"עלמות" הבורגניות שלנו. ברוב רובם של המקרים בכדי "לעשות משהו" עם בחורה אמריקאית ספק-מושכת צריך להתחתן או להבטיח להתחתן איתה: ויש לדעת

שבאמריקה קיימים חוקים נגד הפרת הבטחת נישואים (גם כאשר אין נסיבות אומללות, כלומר "אין תוצאות"), אלו חוקים המפלים לטובה, מפילים בפת, ומעודדים סחטנות ממשית לתועלת המין היפה. וכל זה מרמז ש"רמה מוסרית גבוהה יותר" היא לא בדיוק מה שאנחנו חושבים שהיא.

לכמות הזניחה של מקרי הניאוף יש צד חומרי לא זניח. אסור לשכוח את השלכות העובדה שבאמריקה מותרים הגירושים, והם קלים למדי. בחורה אמריקאית נשואה היא בחורה "מסודרת", והיא מודעת לכך שצעד מוטעה עלול לגרום לה לאבד את מעמדה, לכן היא תחשוב פעמיים האם לעשות אותו, לא בגלל ייסורי מצפון מוסריים אלא משיקולים תועלתניים-חברתיים. אך היא לא תתקשה במיוחד לעשות זאת אם מעבר לגירושים מצפה לה הזדמנות לנישואים חדשים. זוהי גם הסיבה לכך ש"חיזורים" למטרות מוגדרות אחרי אשה אמריקאית נשואה הם בזבוז זמן, לעתים קרובות הם אפילו יעליבו או יכעיסו את מושא ההתעניינות שלכם. אבל הדברים נראים אחרת אם יש סיכוי לנישואים לאחר הגירושים. שכן באמריקה יש מקרים רבים של נשים נשואות שכבר "מאורסות" – אם אפשר לומר כך – לבעל חדש. כעת, למי שחושב שניתן לדבר על עליונות מוסרית, רק מפני שלכאורה ממדי הניאוף נמוכים בהשוואה לנישואים מונוגאמיים ללא גירושים – נאמר שאי אפשר לקבל את הדברים כפשוטם. במידת מה אפשר להגיד שבאמריקה יש לניאוף ממד חוקי "מתמשך" המחריף בגלל העדר ספונטניות ובגלל תלות במוסכמות חברתיות.

(מרדיאנו איטליה, 15 בפברואר 1953)

האמריקניזציה ואחריותה של רשות השידור האיטלקית (RAI)

האמריקניזציה של תרבות מסוימת ושל המנטאליות העכשווית באיטליה אינן תופעות המוגבלות ליוקר המחיה לאחר המלחמה, ועדיין הן מתקבלות על ידי רוב רובו של הציבור בטבעיות, אם לא בהתלהבות. לפני זמן רב יכולנו לכתוב על שתי סכנות גדולות שאיימו על הציביליזציה המערבית: האמריקניות והקומוניזם, הראשונה מביניהן היא גם החמקמקה יותר.

הקומוניזם לא מהווה סכנה, אלא אם יבחר בדרך פעולה אלימה והרסנית

יוליוס אבולה (1898-1974)

של מהפכה והתערבות רוסית. לעומת זאת האמריקניזציה מוצאת דרך לכבוש כל חלקה טובה ולהמשיך לחלחל למעמקים. היא משנה את אופן החשיבה והמנהגים, וגם אם למראית עין נדמה שהשינויים בלתי מזיקים, הם מובילים לחורבן אלים עד היסוד, כזה שאי אפשר לצאת ישירות נגדו, אלא רק באמצעות ראקציה פנימית.

זו בדיוק הריאקציה הפנימית שרק מתי מעט באיטליה מסוגלים לה כנראה. נניח לרגע בצד את התרבות הגבוהה, ואת מי שנלחם בזירה הפוליטית את

הקרב המפרך על הולדתה של האומה, שכבות נרחבות רואות בכמעט כל מה שמגיע מארה"ב מורה דרך אליו מופנות כל העיניים. היא הבירה ואנחנו השוליים – אלו הם היחסים, פחות או יותר. אמריקה מכתיבה את הטון עבור מי שרוצה להיות מודרני ומעודכן. כה משפיל שאומה אירופאית יכולה להפגין המוניות רבה כל כך. מפני שיש לשים לב, לא מדובר רק בהגנה על העליבות מבית, אלא על חוסר עניין בכל דבר פרט למה שמתרחש בארצות אחרות. לא, לא זו נקודת המבט שלנו. נקודת מבט המאשימה את ההתבטלות אשר מתעניינת אך ורק באמריקה, כאילו אין כמעט דבר בעולם המשתווה לה ברמתו, בהתאם לסברה הרווחת באמריקה. ללא ריחוק המאפשר לראות את האמריקניות כתופעה אחת מני רבות, ריחוק השומר את המבט חופשי, ובעיקר שומר על האינדיבידואליות שלו.

רשות השידור האיטלקית היא ללא ספק אחד הגופים המזיקים ביותר, גוף התורם לאמריקניזציה של המדיה הציבורית שלנו – יחד עם העיתונים המאוירים. התעלומה היא "מי מניע אותה?" סביר להניח שחלק גדול יכול להיחשב ל"תגובת שרשרת". שכן כאשר אין כל אמת מידה עצמאית ואין סדר חשיבות, הולכים בעקבות הזרם, הכל "הולך", ונסחפים בעקבות

האמריקניזציה של חלקים מסוימים בציבור, המנוונים יותר. ומי שמסכים לכך ונותן לכך את ידו נאלץ לאחר מכן להמשיך אוטומטית באותה דרך. בדומה לעיתונים מאוירים מסוימים, נראה שגם רשות השידור מתעניינת בענייניו האישיים של שחקן או כוכב קולנוע זה או אחר, משרתת את "הגיגיו", מדווחת על "כיבושיו", ומשגרת אותנו לחוף המערבי או לאחת משכונות ניו-יורק, כדבר מובן מאילו. נראה גם מובן מאילו להעתיק בטיפשות את הסגנון האמריקני, את אופן ההגשה, ואת המבנה של תכניות מסוימות. "מי יוכל, לאחר שהקשיב לרדיו האמריקני, לכבוש את חלחלתו למחשבה שמחיר ההישרדות של חברה לא קומוניסטית הוא האמריקניות?" אלו אינן מילותיו שלו שונא-אמריקה מושבע, אלו מילותיו של אחד המוחות המבריקים ביותר בצפון אמריקה, ג'יימס בורנהם, סוציולוג ופרופסור באוניברסיטת פרונסטון, אשר כתב ספרים חשובים ומוכר היטב גם באיטליה בזכות ספרו "מהפכת המנהלים". האם אין די באבחנה הזו כדי שיסמיקו מבושה פניהם של האדונים מרשות השידור?

זהו סוג מסוים של אמריקניזציה, אבל הוא כלל לא חסר חשיבות. אלו הן ההשלכות של גישת ה"אל תתערב" הדמוקרטית: הרעלה של חלקים גדולים מהאוכלוסייה, אשר לעולם לא תהיה מסוגלת לאבחנה אמיתית בין הדברים. במיוחד כיום, כאשר אין יותר קו מנחה או סמכות ורעיונות נעלים שיחזירו אותה לעצמה, כדי שלפחות לא תאבד לגמרי את זהותה.

(איל נציונלה, 1954)

(מאיטלקית: שירלי פינצי-לב)